

Apel ws. aktualizacji PEP2040 i KPEiK: nie możemy zmarnować szansy na odblokowanie potencjału zielonej elektryfikacji

Trwający obecnie proces aktualizacji Krajowego Planu na rzecz Energii i Klimatu oraz Polityki Energetycznej Polski do 2040 r. jest doskonałą okazją do określenia priorytetowych działań niezbędnych do przygotowania polskiej gospodarki oraz systemu energetycznego do przyspieszenia transformacji w kolejnych latach. Szczególną uwagę należy przy tym zwrócić na zmiany o charakterze systemowym, wymagające przygotowania kompleksowego otoczenia regulacyjnego oraz zdefiniowania sposobów finansowania niezbędnych inwestycji przez sektor prywatny i publiczny.

Takim wyzwaniem będzie zielona elektryfikacja, a więc połączenie:

- 1) wzrostu udziału energii elektrycznej w końcowym zużyciu energii (np. elektryfikacja transportu, procesów produkcyjnych, ogrzewania) oraz**
- 2) rozbudowy źródeł odnawialnych, w szczególności energetyki wiatrowej oraz fotowoltaiki.**

Zielona elektryfikacja pozwoli na ograniczenie zależności od paliw kopalnych oraz redukcję emisji gazów cieplarnianych w całej gospodarce. Rozwój źródeł odnawialnych oraz elektryfikacja nie są jedynymi działaniami pozwalającymi na osiągnięcie tych celów, jednak analizy wiodących ośrodków krajowych¹, europejskich² oraz międzynarodowych³ wskazują, że niezależnie od zakładanego tempa rozwoju innych technologii zeroemisyjnych, skokowe przyspieszenie zielonej elektryfikacji jest warunkiem koniecznym powodzenia transformacji.

Dostęp do atrakcyjnej cenowo⁴ zeroemisyjnej energii elektrycznej jest niezbędny dla uniezależnienia transportu od importu ropy naftowej, głębokiej modernizacji energetycznej budynków oraz dekarbonizacji przemysłu (zarówno poprzez bezpośrednią elektryfikację procesów, jak i wykorzystanie czystego wodoru oraz zastosowanie energochłonnych technologii CCUS), staje się również coraz ważniejszy z perspektywy udziału Polski w międzynarodowych łańcuchach wartości ze względu na rosnące znaczenie śladu węglowego dla konkurencyjności krajowych przedsiębiorstw.

Przeprowadzenie zielonej elektryfikacji polskiej gospodarki na czas oraz w sposób efektywny kosztowo wymaga koordynacji działań wszystkich uczestników rynku energii: producentów, operatorów sieci, a także odbiorców, którzy w coraz większym stopniu będą mogli pokrywać własne potrzeby energetyczne dzięki rozwojowi źródeł rozproszonych. **Szczególną rolę w tym procesie będą odgrywały zasady rozwoju oraz korzystania z sieci elektroenergetycznej. Ze względu na skalę niezbędnych inwestycji**

¹ Najnowsza [analiza KOBIZE](#) z czerwca 2023 r. wskazuje na ponad 200 TWh energii elektrycznej produkowanej z wiatru i słońca w Polsce w 2050 r. przy jednoczesnej produkcji ponad 100 TWh energii z energetyki jądrowej.

² [Raport Europejskiego Naukowego Komitetu Doradczego ds. Zmiany Klimatu](#) z czerwca 2023 r. wskazuje, że udział energii elektrycznej w końcowym zużyciu energii w UE powinien wzrosnąć z ok. 20% w 2020 r. do ok. 50-60% do 2050 r., z dominującą rolą energetyki wiatrowej i słonecznej.

³ Raport Międzynarodowej Agencji Energii [Energy Technology Perspectives 2023](#) wskazuje, że w celu osiągnięcia neutralności klimatycznej globalny udział energii elektrycznej w zużyciu końcowym energii powinien przekroczyć 50%, a energetyka wiatrowa i słoneczna będą dwoma największymi źródłami energii elektrycznej.

⁴ Po ustabilizowaniu sytuacji na rynku europejskim, w ostatnich miesiącach [hurtowe ceny energii elektrycznej](#) w Polsce znowu należą do najwyższych w Europie.

infrastrukturalnych konieczne też będzie zapewnienie społecznie akceptowalnych oraz sprawnie działających ram prawnych w tym obszarze.

W oparciu o dostępne opracowania eksperckie⁵ oraz dyskusje prowadzone na poziomie sektorowym oraz międzysektorowym⁶, **wskazujemy na następujące obszary kluczowe dla powodzenia zielonej elektryfikacji, w przypadku których niezbędne będą przekrojowe działania umocowane na poziomie strategicznym:**

1) Nowe podejście do zarządzania rozbudową i wykorzystaniem infrastruktury sieciowej:

- Oparcie planowania rozwoju sieci elektroenergetycznej na długoterminowej ścieżce dojścia do neutralności klimatycznej do 2050 r., uwzględniającej przyspieszającą elektryfikację w poszczególnych sektorach,
- Wprowadzenie jasnych i transparentnych zasad zarządzania siecią elektroenergetyczną, w tym w szczególności przyłączania źródeł oraz odbiorców energii,
- Oparcie zasad zarządzania siecią na wymogach dotyczących oddziaływania uczestników rynku na system (np. zapewnienie bezpiecznych parametrów pracy źródeł korzystających z jednego punktu przyłączenia w ramach cable pooling), a nie na zamkniętym katalogu dopuszczalnych rozwiązań, co zapewni większą elastyczność w zakresie łączenia różnych źródeł wytwórczych, wdrażania niskonakładowych działań zwiększających możliwości przyłączeniowe, rozwoju magazynowania, reakcji strony popytowej oraz integracji sektorów,
- Dostosowanie struktury taryf tak, by odzwierciedlała ona koszty rozbudowy oraz zarządzania siecią, a także promowała dostosowanie profilu produkcji oraz zużycia energii do faktycznej sytuacji w systemie energetycznym, w tym poprzez inwestycje w magazynowanie energii oraz linie bezpośrednie,
- Wypracowanie strategicznego podejścia do udzielania wsparcia na inwestycje związane z rozwojem sieci: wskazanie jasno określonych, wybranych na podstawie transparentnych przesłanek obszarów wymagających wsparcia (np. dotacje dla modernizacji sieci na wybranych obszarach, przejściowo obowiązujące preferencyjne taryfy dla wybranych rozwiązań na wczesnym etapie ich rozwoju), co pozwoli na efektywne wykorzystanie dostępnych środków publicznych oraz prowadzenie spójnej i przewidywalnej polityki państwa w tym obszarze.
- Włączenie do prac nad planowaniem i wdrażaniem ww. działań interesariuszy ze wszystkich sektorów, w szczególności zarówno producentów, jak i odbiorców energii.

2) Usprawnienie wydawania zezwoleń na inwestycje w OZE oraz infrastrukturę sieciową i magazyny energii:

- ustalenie daty granicznej (najpóźniej do końca 2024 r.) na dostosowanie krajowego otoczenia regulacyjnego oraz instytucjonalnego do wymogów dyrektywy OZE (z uwzględnieniem aktualnie procedowanych zmian) w zakresie całkowitego maksymalnego trwania procedury wydawania zezwoleń (do 2 lat dla dużych projektów),
- wprowadzenie przyspieszonej ścieżki wydawania pozwoleń dla projektów zakładających repowering istniejących instalacji OZE,

⁵ M. in. raporty PSEW i Politechniki Lubelskiej [Więcej OZE w sieci](#), Forum Energii [Przyspieszyć rozwój OZE](#),

⁶ W tym w ramach Okrągłych Stołów organizowanych przez [Instytut Reform](#).

- zaplanowanie i wdrożenie inwestycji w cyfryzację oraz wzmocnienie kadrowe instytucji odpowiadających za wydawanie zezwoleń,
- implementacja obszarów docelowych dla OZE (objętych uproszczonymi procedurami wydawania zezwoleń) do krajowego porządku prawnego,
- monitorowanie wpływu innych reform (w szczególności w zakresie planowania przestrzennego) na długość trwania procedur wydawania zezwoleń oraz unikanie wprowadzania zmian, które będą wydłużały ww. proces,
- oparcie powyższych działań o mierzalne wskaźniki dotyczące obecnego oraz docelowego czasu trwania procedur w celu bieżącej oceny skuteczności wdrażanych zmian.

Pomimo pozytywnych zmian zachodzących w ostatnim czasie w powyższych obszarach, postęp w zakresie niezbędnych reform jest zbyt powolny i fragmentaryczny względem charakteru wyzwań, przed którymi stoi polska gospodarka. Dlatego ważne jest zdefiniowanie skali i zakresu zmian oraz zidentyfikowanie potencjalnych rozwiązań potrzebnych do odblokowania pełnego potencjału zielonej elektryfikacji w najbliższych latach oraz potraktowania ich jako priorytetowego pakietu działań w ramach polityki energetycznej – w innym razie ryzykujemy trwanie w pułapce inercji decyzyjnej, która przełoży się na kosztowne opóźnienia niezbędnych inwestycji.

Zarówno przedstawiciele branż dostarczających zieloną energię, jak i sektorów, które są jej odbiorcami są gotowe do konstruktywnej współpracy z administracją publiczną oraz pozostałymi interesariuszami w celu wypracowania odpowiedzi na powyższe przekrojowe wyzwania dla zielonej elektryfikacji. Apelujemy o stworzenie pola dla opracowania i wdrożenia zmian strukturalnych w tym zakresie poprzez rozstrzygnięcia strategiczne na poziomie PEP2040 i KPEiK określające ramowy kształt niezbędnych reform oraz wyznaczające harmonogram ich wdrażania.

Lista sygnatariuszy:

1. Fundacja Instytut Reform
2. Fundacja Instytut Zielonej Gospodarki
3. Fundacja RE-Source Poland Hub
4. Konfederacja Lewiatan
5. Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji
6. Polska Organizacja Rozwoju Technologii Pomp Ciepła
7. Polskie Stowarzyszenie Fotowoltaiki
8. Polskie Stowarzyszenie Paliw Alternatywnych
9. Stowarzyszenie Energetyki Odnawialnej
10. Stowarzyszenie Fala Renowacji
11. Stowarzyszenie Producentów Cementu
12. Związek Pracodawców Producentów Materiałów dla Budownictwa

Do wiadomości:

Sz. P. Mateusz Morawiecki, Prezes Rady Ministrów,

Sz. P. Jacek Sasin, Minister Aktywów Państwowych,

Sz. P. Grzegorz Puda, Minister Funduszy i Polityki Regionalnej,

Sz. P. Waldemar Buda, Minister Rozwoju i Technologii,

Sz. P. Ireneusz Zyska, Sekretarz Stanu, Pełnomocnik Rządu ds. Odnawialnych Źródeł Energii.

Sz. P. Anna Łukaszewska-Trzeciakowska, Sekretarz Stanu, Pełnomocnik Rządu ds. Strategicznej Infrastruktury Energetycznej.